

Sygn. akt VI P 66/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

wyrok w sprawie powoda Z. T. jest zaoczny

Gdańsk, dnia 1 września 2017 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku Wydział VI Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Beata Young
Protokolant:	Magdalena Paplińska

po rozpoznaniu w dniu 18 sierpnia 2017 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa S.Z. i Z. T.

przeciwko (...)spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o zapłatę wynagrodzenia i diety

I. oddała oba powództwa;

II. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt VI P 66/15

UZASADNIENIE

Powodowie wytoczyli powództwo przeciwko (...)sp. z o. o. w G. (uprzednio (...) sp. z o. o. w G.), domagając się zasądzenia następujących kwot:

a) powód S. Z.– 45.875 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty;

b) powód Z. T. – 8.527,52 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 5.367,17 zł od dnia 11 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty i
- 3.160,36 od dnia 11 lipca 2014 r. do dnia zapłaty,

a także zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powodowie wskazali, że w dniu 1 kwietnia 2014 r. zawarli z pozwaną umowy o pracę na czas wykonywania zadania i przez 4 miesiące realizowali roboty okrętowe na terenie stoczni w S.. Powód S. Z.stwierdził, że pozwana nie zapłaciła mu wynagrodzenia za pracę za miesiące maj, czerwiec i lipiec 2014 r., zaś powód Z. T. oświadczył, że nie otrzymał diet

z tytułu podróży służbowej za łączny okres 47 dób. Powodowie wskazali, że wypłata świadczeń miała następować w walutach obcych (euro i dolarach amerykańskich), zaś w niniejszym postępowaniu przeliczyli należności na złotówki.

/pozwany – k. 2 i 202 – 203,

postanowienie o połączeniu spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia – k. 262/

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa S. Z. oraz o zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana zakwestionowała czas pracy powoda i zarzuciła, że kwota 15 euro za godzinę delegacji stanowiła koszty delegacji, zgodnie z pkt 1 informacji na łączne wynagrodzenie pracownika składać się będzie wynagrodzenie z umowy o pracę oraz diety z tytułu podróży służbowej, wypłata wynagrodzenia następować będzie przelewem na wskazane przez pracownika konto bankowe. Z konstrukcji pkt 11 informacji wynika, że kwota 15 euro za godzinę stanowi formę kosztów delegacji, od których nie ma obowiązku uiszczania podatku dochodowego od osób fizycznych, jak również nie jest konieczne odprowadzanie składek z tego tytułu, taka była wola stron i umowę o takim znaczeniu strony chciały zawrzeć umowy wynagrodzenie zawierało już w sobie diety. W ocenie pozwanej ze względów podatkowych niezasadnym było dochodzenie przez powodów kwot brutto.

Pozwana zakwestionowała sposób i wysokość wyliczenia delegacji jako kwoty brutto.

/odpowiedź na pozew – k. 28 – 31/

W sprawie z powództwa Z. T. pozwana nie złożyła odpowiedzi na pozew.

Podczas rozprawy w dniu 5 kwietnia 2017 r. pełnomocnik powodów oświadczył, że wnosi o zasądzenie kwot w euro. Sąd zobowiązał go do sprecyzowania żądania pozwu – w terminie 7 dni pod rygorem uznania, że wnosi jak dotychczas.

W piśmie z dnia 10 kwietnia 2017 r. (data nadania korespondencji) pełnomocnik powodów napisał jedynie: „W nawiązaniu do roszczeń powodów określonych stawkami wynagrodzeń za każdą godzinę pracy na terenie (...) określonych w kwotach EURO netto informuję Sąd, że powodowie dokonali „ubruttowienia” wynagrodzeń i żądają zasądzenia wynagrodzeń w kwotach brutto” (dalsza treść pisma nieistotna w kontekście żądania pozwu).

/protokół rozprawy z dnia 5 kwietnia 2017 r. - k. 290 i 297/

Na rozprawie w dniu 18 sierpnia 2017 r. pełnomocnik powoda Z. T. wniósł o zasądzenie kwot jak w pozwie tytułem, diet. K. 342 v

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 1 kwietnia 2014 r. powodowie S.Z. i Z. T. zawarli z pozwaną umowy o pracę na czas wykonywania zadania, na podstawie których zostali zatrudnieni przy budowie konstrukcji jachtu aluminiowego na terenie stoczni (...) w S.w pełnym wymiarze czasu, odpowiednio na stanowiskach spawacza S. Z. i monter Z. T. . Powodowie mieli otrzymywać wynagrodzenie zasadnicze brutto miesięcznie w kwocie 1.680 zł.

Jednocześnie w „informacjach uzupełniających do umów” pozwana zobowiązała się wypłacać powodom dodatkowe wynagrodzenie – S.Z. 15 euro netto za każdą godzinę wykonywania prac, a Z. T. – 13 euro netto za każdą godzinę wykonywania prac (§ 3 pkt 10). Zgodnie z (§ 3 pkt 11 informacji uzupełniającej na łączne wynagrodzenie pracownika składać się będzie wynagrodzenie z umowy o pracę oraz diety z tytułu podróży służbowej. Wypłata umówionego wynagrodzenia następować będzie na wskazane przez pracownika konto bankowe.

W dniu 11 06 2014 powód Z. T. otrzymał przelew zagraniczny od pozwanego 2480, 93 euro. Tytułem delegacji.

W czasie pobytu w U. powodowie otrzymywali zaliczki w dolarach amerykańskich .

Powodowie byli zatrudnieni u pozwanej do dnia 31 lipca 2014 r., kiedy to zostali zwolnieni dyscyplinarnie.

/dowody:

- świadectwa pracy powodów – k. 4 i 211,
- informacje uzupełniające do umów o pracę powodów – k. 5 – 6 i 206 - 207,
- umowa o pracę powoda Z. T. – k. 205,
- przesłuchanie powoda Z. T. – k. 342 – 343 oraz nagranie CD – k. 344

Wyciąg z rachunku bankowego powoda k. Z. T. 340

Pokwitowania wypłat zaliczek k. 307 -311

Zeznania świadka T. Z. k. 290 -292, zeznania świadka R. S. k. 292-295, zeznania świadka K. L. k. 295296/

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny ustalono na podstawie zeznań powoda Z. T. , zeznań świadków oraz niekwestionowanych dokumentów złożonych do akt sprawy, które jako niebudzące wątpliwości Sądu odnośnie ich pochodzenia, treści i autentyczności, zostały uznane za wiarygodne w całości w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy . Z dowodów nie wynikało , aby świadczenia dochodzone przez powodów miały być wypłacane w złotych polskich zgodnie z umową stron , czy też aby takiego wyboru dokonał pozwany przy wypłacie świadczeń i w tym zakresie dowody te są zgodne ze sobą bądź się uzupełniają.

Powodowie domagali się zapłaty określonych kwot tytułem wynagrodzenia za pracę (S. Z.) i nieopłaconych diet (Z. T.) w związku z wykonywaniem robót okrętowych na terenie stoczni w S.. Powodowie stwierdzili, że wypłata należności miała następować w euro i dolarach amerykańskich, jednak w przedmiotowym postępowaniu przeliczyli świadczenia na złotówki i dochodzili roszczeń w walucie polskiej.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do oświadczenia pełnomocnika powodów podczas rozprawy w dniu 5 kwietnia 2017 r., że wnosi o zasądzenie kwot w euro i jego późniejszego pisma z dnia 10 kwietnia 2017 r., w którym – pomimo zobowiązania Sądu - w zasadzie w żaden sposób nie odniósł się on do kwestii zmiany waluty oraz nie wskazał skonkretyzowanych żądań jego mandantów wyrażonych w euro i dolarach amerykańskich.

Tak poczyniona próba zmiany powództwa jest bezskuteczna, a to ze względu na treść art. 193 § 2[1] k.p.c. Stanowi on, że z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym, które winno spełniać wymogi formalne pozwu („Przepis art. 187 stosuje się odpowiednio.”). Powyższego nie zmienia art. 193 § 3 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok roszczenia pierwotnego, skutki przewidziane w artykule poprzedzającym rozpoczynają się z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił na rozprawie w obecności pozwanego, w innych zaś wypadkach - z chwilą doręczenia pozwanemu pisma zawierającego zmianę i odpowiadającego wymaganiom pozwu. Jeżeli bowiem chodzi o wzajemny stosunek art. 193 § 3 k.p.c. i art. 193 § 2[1] k.p.c., to błędne jest stanowisko wywodzące możliwość ustnej zmiany powództwa w obecności pozwanego na rozprawie z treści normatywnej art. 193 § 3 k.p.c. (na marginesie – w niniejszej sprawie pozwany na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2017 r. obecny nie był). Przywołany przepis nie uchyla obowiązku wynikającego z art. 193 § 2[1] k.p.c. a jedynie modyfikuje czas, od którego powstają skutki zmiany powództwa, jeżeli zostało ono dokonane ustnie na rozprawie w obecności pozwanego, a następnie w piśmie procesowym. W takiej sytuacji zmiana powództwa jest skuteczna od dnia złożenia ustnego oświadczenia, pod warunkiem dokonania jej również w piśmie procesowym (w tym też tonie wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 sierpnia 2013 r. w sprawie I ACa 377/13, Lex nr 1383482, zob. również Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I pod red. H. Doleckiego i T. Wiśniewskiego, teza 10 do art. 193 KPC). Co więcej, z oczywistych względów w sprawie nie znajdował zastosowania art. 466 k.p.c., uprawniający

pracownika działającego bez adwokata lub radcy prawnego do zgłoszenia pisma procesowego ustnie do protokołu. Jako że powodowie byli reprezentowani przez fachowego pełnomocnika (radcę prawnego) także i taka próba zmiany powództwa – oceniana niezależnie od treści późniejszego pisma procesowego z dnia 10 kwietnia 2017 r. – nie mogła się ostać. W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że powodowie domagali się zapłaty kwot w złotych polskich, a próba zmiany waluty żądań okazała się bezskuteczna. Domaganie się kwot w złotych polskich zostało zresztą potwierdzone i na rozprawie w dniu 18 08 2017r.

Z uwagi na brak uczestnictwa strony pozwanej w rozprawach zmiana powództwa na rozprawie nie mogłaby i tak zostać uznana za skuteczną.

Takie jednak roszczenia powodów – wyrażone w złotych polskich - w sposób oczywisty naruszały zasadę walutowości z art. 358 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem - jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, **dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej.**

W powyższym artykule ustawodawca przyjął zasadę, wedle której w razie wyrażenia wierzytelności w walucie obcej dłużnik może wykonać zobowiązanie w walucie polskiej. **Wybór między zapłatą w walucie zagranicznej a zapłatą w walucie krajowej należy jednak wyłącznie do dłużnika, natomiast jego zobowiązanie jest zobowiązaniem przemiennym w rozumieniu art. 365 § 1 k.c.** W żadnym wypadku zwłoka dłużnika nie przyznaje wierzycielowi prawa wyboru waluty – upoważniony jest on wyłącznie do wyboru dnia, według którego ma zostać przeliczony kurs waluty obcej. Tożsame stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 maja 2012 r. w sprawie III CSK 273/11, Lex nr 1224683 i jest ono konsekwentnie powielane w linii orzeczniczej sądów apelacyjnych (choćby Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 7 lutego 2013 r. w sprawie I ACa 699/12, Lex oraz Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 3 marca 2014 r. w sprawie I ACa 1142/13, Lex nr 1441383). W przywołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy odwołał się zarówno do wykładni historycznej przepisu art. 358 k.c. - poprzez porównanie go z brzmieniem poprzednio obowiązującego przepisu art. 21 Kodeksu zobowiązań - jak i do jego wykładni gramatycznej, zaś stanowisku temu nie sposób odmówić słuszności. Paragraf pierwszy artykułu 358 k.c. dotyczy określenia zasad spełnienia świadczenia w wykonaniu zobowiązania, którego przedmiotem jest suma pieniężna określona w walucie obcej, natomiast paragrafy drugi i trzeci - regulują zasady określenia wartości waluty obcej. Rozwiązanie to zapobiega (przeciwdziała) sytuacji, w której wartość świadczenia byłaby dowolnie kształtowana przez dłużnika poprzez celowe opóźnianie zapłaty i realizację świadczenia w terminie, w którym kurs waluty byłby dlań korzystniejszy. Jak wynika z powyższego, podstawowym założeniem omawianej zasady jest ukształtowanie zobowiązania w walucie obcej jako przemiennego, w którym to dłużnik może dokonać wyboru waluty płatności. Zapłata musi jednakże nastąpić w walucie, w której wyrażono zobowiązanie, jeżeli stanowi tak ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej (art. 358 § 1 in fine k.c.). Zastrzeżenie w umowie, że zapłata ma nastąpić w walucie obcej nazywane jest klauzulą efektywnej waluty.

W niniejszej sprawie powodowie nie mogli domagać się wykonania zobowiązań wyrażonych pierwotnie w walutach obcych poprzez zapłatę (zasądzenie roszczeń) w walucie polskiej, ponieważ byłoby to jedynie możliwe gdyby strony odmiennie postanowiły w umowie, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Wypada bowiem zwrócić uwagę, że stosownie do treści § 3 pkt 10 informacji uzupełniającej do umowę o pracę (k. 5) powodowi S.Z. przysługiwało wynagrodzenie w wysokości 15 euro netto za każdą godzinę wykonywania prac. W odniesieniu natomiast do powoda Z. T., zgodnie z § 3 pkt 11 informacji uzupełniającej do umowę o pracę (k. 207) był on uprawniony do diety z tytułu podróży służbowej. Wobec bliższego nieokreślenia wysokości tej diety zastosowanie per analogiam znajdowały przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Te zaś przesądzają, iż dieta przysługuje w wysokości obowiązującej dla docelowego państwa podróży zagranicznej i określona jest w załączniku do rozporządzenia (§ 13 ust. 1 i 4). W załączniku pod pozycją 91

zastrzeżono, że walutą diety w Stanach Zjednoczonych jest wyłącznie dolar amerykański (USD), a kwota diety wynosi 59 USD.

Z dowodów przeprowadzonych w sprawie wynika, iż w U. świadczenia wypłacane były w dolarach amerykańskich 306 i następnie, a więc walucie właściwej dla diety zgodnie z powołanym powyżej rozporządzeniem, zaś z wyciągu z konta powoda Z. T. k. 340 wynika, że świadczenie za delegację wypłacane było w euro.

W konsekwencji – bacząc na zapisy kontraktowe oraz – w stosunku do powoda Z. T. – także unormowania ww. rozporządzenia, skonstatować wypada, iż to pozwanej, a nie powodowi przysługiwało prawo wyboru waluty spełnienia świadczenia. Potwierdza to także uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 1997 r. w analogicznej sprawie II CKN 512/97 (Lex), gdzie zaakcentowano, że **jeżeli zgodnie z przepisami prawa przedmiotem zobowiązania jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, to spełnienie świadczenia następuje poprzez zapłatę sumy nominalnej wyrażonej w walucie obcej określonej w umowie, nie zaś w złotych polskich stanowiących przelicznik tej sumy**. Z tego też względu skoro powodowie wytoczyli powództwo o zapłatę należnej kwoty dłużnej w walucie polskiej, Sąd, mając na względzie art. 321 § 1 k.p.c., nie mógł wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem pozwu, ani ponad jego żądanie. Niemożliwym było zatem zasądzenie, niejako „z urzędu”, równowartości należności w walutach obcych w złotych polskich (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie II CKN 712/97, Lex).

Jednocześnie Sąd podzielił pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2008 r. w sprawie V CZ 49/08 (Lex), wedle którego dla określenia wartości przedmiotu sporu lub wartości zaskarżenia w sprawie o roszczenie pieniężne wyrażone w walucie obcej miarodajny jest kurs tej waluty w dniu wniesienia pozwu; późniejsza zmiana kursu jest w tym względzie bez znaczenia i znajduje zastosowanie wyłącznie do ustalenia wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia), nie wpływa natomiast w żaden sposób modyfikująco na treść materialnoprawnej zasady walutowości (art. 358 k.c.). Tym samym wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) musi być wyrażona w walucie polskiej (także dla potrzeb ustalenia opłaty, właściwości sądu i wynagrodzenia pełnomocnika), nawet wówczas, gdy strona powodowa dochodzi roszczenia wyrażonego w walucie obcej.

Nadmienić także wypada, że ponieważ oświadczenie dłużnika o wyborze waluty ma charakter kształtujący, to musi być ono złożone w sposób stanowczy i nie budzący żadnych wątpliwości co do jego znaczenia i intencji. Stąd też wyklucza się jego dorozumianą postać, polegającą na braku sprzeciwu (zarzutu) dłużnika (tu: pozwanego) wobec doręczonego mu pozwu, zawierającego żądanie wierzyciela (tu: powodów) wyrażone w walucie polskiej, gdy pierwotne roszczenie wyraża się walutą obcą.

W tym miejscu wskazać należy, iż w przypadku powoda S.Z. złożona została odpowiedź na pozew, w której strona pozwana zakwestionowała wyliczenie strony powodowej w kwocie brutto. K. 31 Ponadto należy wskazać, iż powód dokonując przeliczenia zobowiązania na złote polskie, dodatkowo dokonał ubruttowienia żądanej kwoty wynagrodzenia określonego w umowie stron w kwocie netto i w euro, co budzi dalsze wątpliwości, jako że powód nie wykazuje, czy i gdzie uiszczony był bądź miał być uiszczony podatek oraz jaka miałby być wysokość tego podatku, jaki czy i w jakiej wysokości miałyby być uiszczane składki na ubezpieczenia społeczne, wszak była to praca wykonywana w U., a jako walutą strony wskazały euro.

Bacząc na wszelkie powyższe okoliczności z samych li tylko względów formalnych (niepoprawnie skonstruowane żądania pozwów) Sąd oddalił oba powództwa, o czym orzekł jak w punkcie I. wyroku z mocy z art. 358 § 1 k.c. Zarazem z uwagi na przyjętą podstawę rozstrzygnięcia Sąd nie czynił dalej idących ustaleń faktycznych, jakkolwiek było to możliwe na podstawie zaferowanego przez strony materiału dowodowego.

Ocena taka będzie jednak możliwa jedynie w przypadku złożenia pozwu zgodnie z walutą zobowiązania właściwą dla roszczeń powodów.

W stosunku do powoda Z. T. orzeczono na mocy art. 339 kpc , albowiem wyrok w stosunku do tego powoda jest wyrokiem zaocznym.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Z racji tego, że powodowie przegrali spór w całości – a z mocy ustawy byli zwolnieni od kosztów sądowych - Sąd obciążył nimi Skarb Państwa (punkt II. wyroku).